

довірря. Логічно мусив би податися до димісії і самий парламент — бо видно думки послів не відповідають думкам їх виборців. Але парламент зівстався — видно що французькі демократичні парламентарі не завжди тримаються тих демократичних теорій, які проголошують.

Зараз прийшов до влади „уряд національного рятунок“ під керуванням був. президента Думерга. Непокої припинилися і парламент значною більшістю висловив Думергу довірря. Чи вдасться Думергу знову скерувати політичне й економічне життя Франції на праві рейки — покаже майбутнє. Може й, не дивлячися на всі труднощі й вдасться — бо французи мають ту рису характеру, якої, на жаль, бракує нам, українцям — а саме: в час небезпеки й потреби Франція стає завжди однією монолітною нацією.

Ці парижські події й часті зміни франц. урядів відбилися посередне й на питаннях міжнародної політики — „відсутність певного уряду“ у Франції затягнула розпочаті було вже франко-німецькі переговори.

В той же час переговори поміж окремими державами йшли понад головою Ліги Націй, яка, як з того видно, з кожним днем тратить своє навіть чисто моральне значіння. Так підписаний Грецією, Румунією, Турцією і Югославією т. зв. „балканський пакт“, що забезпечує сучасний стан на Балканах і, в зв'язку з тим, що до нього приєдналися Румунія і Югославія — члени Малої Антанті, разом з останньою творить міцний фронт проти ревізіоністичних домагань Мадярщини й, почасти, Болгарії.

Але найбільшою несподіванкою для світу був „німецько-польський пакт, яким обидві сторони на протязі 10 років відмовляються „від збройного шляху розв'язання взаємних конфліктів“. Що в дійсності примусило Німеччину підписати цей пакт казати тяжко. Для Польщі підписання пакту є безумовно корисним і вповні зрозумілим, але німці (зокрема Хітлер), які цілий час нападали на Польщу й заявляли про своє бажання відібрати від неї „коридор“, тим договором чомусь відмовляються від нього на цілих десять років. Пояснення того „державною мудрістю канцлера Хітлера“, як це робить деяка преса, є замало. Мало ймовірно також, що німці дістали від Польщі якісь „компенсації“. Найбільш вірогідними можуть бути лише дві версії: або Хітлер дивиться на „пакт“, як на безвартісний „кавалок паперу“; або таким способом хоче розірвати „ланцуг політичної ізоля-

ції“ Німеччини і, забезпечив свої східні кордони, звернути увагу на південний захід — тобто на Австрію. Чи вдасться йому перевести свої сховані пляни покаже близке майбутнє.

Нас цікавить, конечно — чи всі ті події мають вплив на нашу, українську, справу. Ми не один раз вже говорили, що на сьогодні при нашій сучасній стані політичного розпорощення і при нашій безсиллю Україна може бути лише об'єктом, але ніколи суб'єктом міжнародної політики. Всі ті „пакти“ й переговори викликали на арену міжнародного політичного життя і українське питання, але... на жаль Україна фігурує во всіх тих розмовах і перетрактаціях лише як об'єкт, яким „гандлюють“ і який ділять без відома її господаря — Української Нації. Не лише хітлерівська Німеччина плекає, „розенберговські свої пляни німецької колонізації України“ — „захищає“ Україну від усяких „чужих претенсій“ і її сучасна „метрополія“ — Росія, — виявляя при тому подивудігну „єдність фронту“: від комуніста Сталіна — через „демократа“ Милукова — до „білого генерала“ Деникіна.

Що можемо зробити зараз ми, українці, для захисту нашої справи, для боротьби проти „гандлування“ Україною для виборення *Української Державности*. Перш за все ми мусимо за усяку ціну спромогтися *створити єдиний фронт українських державно-творчих сил*, відкинувши всі ті елементи, що гублять українську справу своєю „отаманією“, своїми зв'язками з творчими проєктив „колонізацій України“, своєю утопічністю... Замість утопічних гасел, які може й імпонують своєю гучністю, але руйнують своїми наслідками, ми мусимо виробити *тези нашої української реальної політики*. Наша зовнішня політика мусить бути скерована на *пропаганду Української Державної Ідеї* в цілім світі та шляхами зручної тактики, на *підсилювання приятелів цієї ідеї в чужих державах*. Наша внутрішня політика мусить перш за все старатися за організацію *Української Нації* — в першу чергу *укр. селянства*, за *піднесення української культури* і за *створення матеріальної бази нашої майбутньої Державности* — шляхом розбудови нашої укр. промисловости, торгівлі сільського господарства і т. д.

Усе це можна зробити лише тоді — наколи ми будемо мати єдиний український національний центр. І створення такого центру є *першою передумовою обернення України із об'єкта в суб'єкта світової міжнародної політики*.

Чорноморець.

Далекий Схід, Німеччина й Україна.

(Daleký Východ, Německo a Ukrajina).

Як совітські урядові так і російські емігрантські кола й преса за останій час особливу увагу присвячують тривожним питанням можливости „відділення окраїн“ або навіть розподілу СРСР.

Небезпека совітсько-японської війни з одного боку, німецькі „розенберговські пляни“ — з другого — роблять ці питання дійсно актуальними й грівога червоних і білих росіян не в

цілком безвідставною. Ми не дивуємось тому, що бажання зберігти „єдину неділиму“ привели до одного фронту і „білого“ генерала Деникіна й демократа Милукова й царського дипломата Сабліна й всіх „вождів“ московського комунізму на чолі зі Сталіним. Ми знаємо дійсний підклад „єдино-неділимської“ ідеології, про який проговорився було росіянин А. Марков в своїй статті в парижських „Последніх Новостях“. А.

Марков пише: „Розпад Росії на частини — в особливості страта півдня (тобто України. Ред.) обов'язково створить умови виключної трудности для господарського життя решти Росії. Наколиб таке положення було довшим й стабільним, то конечно привелоб Росію до стану повного господарського занепаду... Тепер Україна разом з Півн. Кавказом дають майже третину загального збору хліба в СРСР. Частина цього хліба в обов'язково потрібною для загальноросійського риаку. Від того чи одержать споживаючі області (тобто Московія. Ред.) досить хліба з районів продукующих залежить і розв'язання питання про існування населення споживаючих районів. Від цього залежить й можливість переходу цих районів від екстенсивного хліборобства до більш прибуткового“. Більше не міг би сказати й самий сильний критик московської окупаційної політики на Україні. Але не будемо застановлюватися довше на мотивах „російського українофільства“, а розглянемо зі свого українського становища ті тривожні для росіян питання, га встановимо наше відношення до них.

Перш за все торкнемся німецьких „розенберговських плянів“. Не знаємо, чи ті пляни є вже й офіційними плянами німецького хітлеровського уряду, але знаємо, що вони не сміють бути плянами жадної з українських політичних груп, наколи провідники цієї не в звичайними платними агентами хітлерівської Німеччини. Ми вважаємо можливими різні політичні комбінації для зискання приятелів укр. визвольної боротьби в сучасному й союзників Української Держави в майбутньому, але рішуче відкидаємо всі спроби обернення України в чужу колонію.

Не думаємо ми, що український нарід змінив своє відношення до німців після 1918 року і наколиб німці і спромоглися перевести свої „колонізаційні пляни“, не одержалиб вони знова тогож „навчання“, яке мали тоді. Нам не по дорозі з хітлеровською Німеччиною, але боронити нашу українську землю в випадку бажання її „колонізувати“ буде сам український нарід, який не потребує ні оборони, ні втручення, ні співчуття ані білих ані червоних москалів. Судьба Росії (Москви) нас зовсім не цікавить. „Ми не хочемо ділити Росії, казав О. Шульгин на парижському зібранню, ми хочемо лише відділитися“. І росіяне мусять нарешті зрозуміти, що, по їх же прислівю „насильно милим не будеш“, — український нарід може почати балакати з ними лише „як рівний з рівним“ тобто лише шляхом дипломатичних перетрактацій двох самостійних держав: Росії й України. До того ж часу усякі балачки й згоди є даремні. Не від українців а від росіян залежить, як розв'яжуться

майбутні взаємовідносини Росії з Україною — бо нападаючою стороною є вони, а не українці.

Перейдемо тепер до питання совітсько-японської війни, можливість і наслідки котрої особливо турбують „білих“ і „червоних“ росіян.

Для нас, українців, усяка війна червоної Москви з ким би то не було, наколи вона не ведеться на нашій території — є бажаною, бо ми знаємо, що Москва війну зі всяким поважним ворогом програє, і віримо, що програна Москвою війна викличе протикомуністичну революцію в СРСР і національну революцію на Україні. А така, революція може в сучасній ситуації принести нам самостійність і державність. Це знають і „білі“ росіяне, які питання війни на Далекім Сході зв'язують з безпекою „розпаду СРСР“.

Але є в тім і негативна сторінка а саме: в Сибірі живє коло 2 мільонів українців, що переселилися туди і знайшли там нову Батьківщину; значна більшість тих українських переселенців живє на Зеленому Клинку та в Приамурській області, на котрі саме мають „апетит“ японці й які напевне в випадку вдалої війни вони заберуть. І ось виникає запитання, що тоді буде з нашими переселенцями там. Допустимо навіть, що японці залишать недоторканими земельну й господарську власність наших людей, але перше війна без сумніву буде вестися на цій території й те, що не буде зруйновано під час боїв — буде знищено відступаючими большевиками, по-друге — ледве чи наші люде будуть в стані витримати конкуренцію дешевого труда японських й китайських колоністів, потік котрих заллє без усякого сумніву цей край після його завоювання японцями. І, нарешті треба рахуватися з тим, що на майбутнє цей край буде вже зтраченим для дальнійшої укр. іміграції. Але всі ті небезпеки не є так страшні, як сучасний стан України під большевиками. В найгіршім випадку майбутній українській владі прийдесться потурбуватися приміщенням в домі сибірських реемігрантів і підшуканням нових теренів еміграції на майбутнє. Сучасний же стан приводить не лише до денационалізації укр. населення в Сибірі, але й на Україні, не лише до зруйнування укр. господарства та ожебрачення укр. населення, але й до фізичного винищення мільонів укр. населення. Не забувайте, що лише один голод минулого року коштував Україні 5 мільонів людей. Допустимо, що совітсько-японська війна може зруйнувати господарство наших сибірських українців, але вона може й принести визволення та державність України. А державна самостійність вимагав деколи більших й кривавіших жертв. Тому ми, українці, не боїмося совітсько-японської війни.

Х р о н і к а.

(Kronika).

□ По японських відомостях рад. уряд скупчив на Амурі й коло Владивостока 140-тисячну армію, 400 аероплянів і 300 танків. На монгольським кордоні скупчено 6 кінних бригад.

□ Підписаний англо-совітський торговельний договір. СРСР мусять піднести свої заваги в Англії до встановлення контингенту.

□ В Москву їздив польський міністр закор. справ полк. Бек. Був зустрінутий большевиками й великими почесгями. Ця поїздка міністра Бека мусяла заспокоїти Москву, що дуже не радо прийняла німецько-польський пакт.

□ Мадярщина вианала де-юре СРСР, але окремим договором забезпечила себе проти комун. пропа-

ганди. Число членів рад. посольства не смів бути більше 16-ти — серед них не смів бути мадярів.

□ Продовжуються радянсько-японські конфлікти із за Пінн. Китайської залізниці. По останніх відомостях Манджурія рішила відібрати від СРСР залізницю безплатно.

□ Японія відмовляється підписати пакт про ненапад в СРСР. Щоб підписати пакт, кажуть японці, треба вирішити спочатку всі спірні питання, наколи ж би всі ті питання були вирішені не потрібно жадного пакту.

□ Чеська преса приносить відомости про „укр. пляни“ відомого хітлерівського провідника Ровенберга. Україна, після цих плянів, є призначена для того щоб: 1) постачала Німеччині сировину для її промисловості; 2) була ринком вбуту німецьких виробів; 3) була тереном для колонізації лишків німецького населення. Плян Ровенберга передбачає переселення щороку 500.000 німецьких родин на територію України, а місцене укр. населення в випадку наколи не нистарчить землі для „гостей“ може виселитися на схід, за Волгу й на Сибір.

□ З осені столиця Рад. України переноситься з Харькова до Київна. Мета цього проєкту є офіційно: „скріпити українізацію і зробити Київ осередком рад. туристики“, але фактичною метою є змоскончення Київна, який досі був цитаделлю укр. націоналізму.

□ Жидинська преса в Англії веде проти-українську пропаганду також в Сп. Шт. Америки й др. країнах.

□ Японська преса подає відомости про бунт, що був в рад. летунським відділі коло Благовіщенська, заарештовано 60 вояків.

□ На Сибірі в звязку з небезпекою війни з Японією організовано нове ГПУ, завданням котрого є охорона сиб. залізниці та боротьба з партизанами.

□ В Японії мобілізовано 45 тисяч селян на роботи до фабрик муниці. Офіційно ця мобілізація пояснюється бажанням дати роботу селянам і уряд. Манджурії.

□ На конференції III-го Інтернаціоналу Мануїльський визнає, що „в інших країнах пролетаріят ще не є адібним для повалення капіталізму“ — а тому надії на „світлоу революцію треба відкласти“.

□ Часопис Союзу німецьких нац. групи в Європі „Націон. унд Штат“ каже, що в однім 1933 році на Україні вмерло в голоду 140 тисяч німців-колоністів.

□ Один закорд. інженер, по словах „Европ. Нац. Корреспондент“, оповідає після перебування на Україні, що „голод можна ствердити знову... На півдні України, в Одесі, Арманірі і інших місцевостях прийшло навіть до заворушень... В Москві вважають висилку на Україну відкомандуванням на „сіру смерть“. Як відомо, трупи тих, що вмерли а голоду, сірі“

□ Був. основник комун. партії на Подкарпаттю посол до чеськослов. сейму і редактор „Карпатської Привди“ Іван Мондок заарештований в СРСР разом із жінкою. Обоїм гровить кара смерті. Одно діло проповідувати комунізм за кордоном — друге жити в комун. „раю“.

□ Закінчився в Москві 17-й зїзд Всесоювної Комуністичної Партії, який потрібував стільки підготовки з боку Сталіна. Як треба було й чекати усі промови на зїзді присвячувались „перемогам“ і „досягненням“ рад. Союзу, керуемого „великим Сталіном“. Сам „великий“ виголосив довгу промову, що була головне присвячена сучасному міжнародному положенню, закорд. політиці соціалізму і, в меньшій часті, внутрішньому стану СРСР. Сталін переконаний в тому що „нова світова війна“ є неминуча, бо прийшов до моди „фашизм“. Але Сталін вже не є ворогом усякого фашизму — він лише проти німецького хітлерізму. Нона війна на думку Сталіна вгіршить ситуацію і викличе революцію, яка знищить капіталізм. Особлина небезпечна для капіталістів війна в СРСР — бо Сталін гровить вмерти (віримо, що це є щире бажання всіх громадян СРСР — пр. ред.) за

соціал. батьківщину, лякає „буржуїв“, які хочуть „ділити СРСР, не лише могутньою червоною армією, але й.. закордонними комуністами, які „вметуть“ чужі уряди. Затім Сталін перечислив всі „дипломатичні успіхи Москви“. Ревстр приятелів не був дуже великим, але ворогів і „сумнівних“ Сталін знайшов досить, а із них в першу чергу назвав Японію, „відношення котрої до СРСР моглиб бути кращими“. — Сталін не забув і погровити ворогам, заявив, що „ті, хто ризикне напасти на СРСР зустрінеться з рішучою обороною, яка навчить його остаточно не сувати свого „свиного рила“ до соніг. городу“.

Другу частину своєї промови Сталін присвятив питанням внутр. політики СРСР. Тут, хоч Сталін і багато говорив про „досягнення й перемоги“, йому довелося признатися в тому, що „засінна площа впала“, що „число худоби в СРСР катастрофально аменшилося“, що „в сіл. господарстві найбільш виявляється бюрократизм і канцелярищина“, що „С.-Г. артель ліпше комуні“ і т. д.

Сталін потішив зїзд, обіцяною „аробити всіх колхозників заможними“ і перейшов до своєї „ідея фікс“ — індустріалізації СРСР. Тут він буквально виявив наступне: „Сов. союзу в країні чисто хліборобської обернувся в промислову країну“.

По словах Сталіна і інших зїздових промовців: „СРСР по розмірах промислової продукції яврав в першій в Європі і другим в світі“. Всі вони підтвердили це „точними“ числами совітської статистики. Але сов. преса, мимо волі, каже інше — а то.. своїми анонсами. В „Вечерній Красній Газеті“ читаємо анонс державної установи „Дом Кино“: Купимо ножі, виделки, ложки... великі мідяні кавани, кипятильник любой системи“. Це значить, що в першій в Європі індустріальній країні державна установа мусить шукати у обинателів — чи не знайдеться у них де що ві старого дореволюційного запасу. Але таких анонсів більше. Так одна петроградська державна установа шукає анонсом саму звичайнісіньку чавунну грубку, яку раніш можна було купити в любім крамі в залізним товаром... Так жигта сиростонує хвастливі промови кремлевських „самодержців“...

Виступи всіх інших промовців, крім Ворошилова та Блюхера, були подібні до промови Сталіна. Вони або хвалилися „перемогами“ (особливо над укр. націоналізмом) та „досягненнями“ або „качалися в своїх старих гріхах“ і всі величали „великого“, „геніяльного“ „вождя“ — товариша Сталіна.

Ворошилов, сучасний „генералісімус“ сов. армії, голонну увагу присвятив готовності авмії і погрожував ворогам СРСР. Блюхер говорив про готовність дал. схід. червоної армії й про підготовку японців до війни.

Зїзд закончився. Комедія була так добре аранжована, що Сталін констатував „повну відсутність дискусій і повну одностунність членів ком. партії“. Делегати розвіхались — диктатори залишилися і будуть надалі робити експерименти над живим тілом народів СРСР. Але будемо сподіватися, що вже недонго.

□ Болгари Димитров, Попов и Танев, що були під судом в Липську по обвинуваченню в підпаду німецького „рейхстагу“ і яких Болгарія відмовилася виванати своїми громадянами, прийняті до совітського громадянства. Сов. посол в Берліні Хинчук звернувся до нім. уряду з вимогою явільнити їх в вязниці й відпустити до СРСР.

□ Був. президент німецького парламенту й один із лідерів нім соціал-демократів — Пауль Леба перейшов до „хітлерівців“. В пояснення свого „аміновіковства“ Леба заявив коресп. „Лібр. Бельжик“: „Епоха нім. соціал-демократії минула наавжди... Націонал-соціалісти зуміли раавязати проблеми, до котрих соціал-демократи не сміли й наближуватися. Любов до Батьківщини — вище партії. Моїх бувалих товаришів, що зараз є за кордоном, я не хотів би розачорювати, але вони сами мусять розуміти в чім тепер є їх обовязок перед Батьківщиною“.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

„UKRAJINSKA ZPRAVA“.

БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО, ЕКОНОМІЧНОГО
Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

МІСЯЧНИК

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

РЕДАКЦІЯ-АДМІНІСТРАЦІЯ PRANA. XVI. NA PLANÍ č. 2056.

Передплата:
в ЧСР — річно
Кч: 12, за кор-
доном річно
Кч: 18.

Рік II.

20. лютого 1934.

Число 2.

Инж. Л. Костарів.

Політичний огляд.

(Politický přehled).

В своїй статті в минулім числі „У. С.“ ми при оцінці ситуації прийшли до висновків, що новий, 1934. рік не буде „щасливим“. Події вже починають виправдувати нашу прогнозу.

Велике гірниче нещастя в ЧСР, катастрофальний землетрус в Індії, ряд менших катастроф і, нарешті, політичні непокої в окремих державах Європи (Франція, Австрія, Іспанія) — ось кривавий підсумок за минулі півтора місяці.

Події в Австрії й Франції відвернули на час увагу від міжнародних політичних питань хоч може вони й є лише прологом переходу цих питань до нової фази. Не треба забувати, що „війна є продовженням політики іншими засобами“. А на сьогодні в Європі набралось вже стільки „запального матеріалу“, що самої малої причини буде досить, щоб замість дипломатів заговорили гармати.

Найбільшу небезпеку для європейського спокою несе сьогодні з собою горожанська війна, що вибухла в малій Австрії. Уряд д-ра Дольфуса подавив повстання, але, можливо, що тим справа ще не буде вповні скінченою. Для зрозуміння того, що дійсно робиться зараз в Австрії ми мусимо перш за все аналізувати її сучасний політичний стан і виявити всі ті сили, що беруть участь в боротьбі або що наслідками її є дуже зацікавлені. Як відомо канцлер д-р Дольфус є лідером „християнських соціалістів“ і спирається головним чином на сили цієї партії. Партія х.-с. — стара партія, друга по силі й значінню після австр. соціал-демократів. Вона має свої озброєні відділи: „Heimatschutz“ (стрільці батьківщини) і „Sturmscharen“ (пробойні лави), що є збройною організацією х.-с. молоді.

Але сили одних х.-с. було б замало, щоб удержати владу — бо крім комуністів і соціалістів в опозиції до уряду є ще й т. зв. „всепіміці“, австрійській аграрний союз „Landbund“ та, нарешті австрійські „гакенкрейцері“, що керуються наказами з Берліну й добираються „всіма засобами“ „anschluss'у“ — тобто приєднання Австрії до Німеччини.

Тому то д-ру Дольфусу довелося шукати підтримки у організації австр. фашистів т. зв. „Heimwehr“ (оборона батьківщини). Разом зі збройними організаціями х.-с. ті складають так зв. „патріотичний фронт“, який і переміг зараз в бою з лівим „республіканським союзом“. Але й ця перемога не рішає ще справи дальнішого існування Австрійської республіки й не гарантує, що не виявляться ще різні „несподіванки“.

Перш за все треба прийняти на увагу, що між „гаеймверів“, союзників Дольфуса і фактичних переможців в горожанській війні, дуже сильні симпатії до „хитлеризму“ і не так давно був заарештований один із їх „вождів“ підчас переговорів з керівниками австр. гакенкрейцерів..

Самий „гаеймвер“ ні програмом, ні тактикою не відрізняється від „хитлерівських „ударників“ і є організований точно по їх зразку. Його метою є знищення в Австрії соціалізму, демократизму і парламентаризму. Можна думати, що лише бажання відновлення габсбург. імперії примушує ще „Гаеймвер“ виступати проти „хитлерівців“, бажуючих приєднання Австрії до Німеччини. Це бажання і зближує „гаеймвер“ з „х.-с.“, в більшості монархістами.

Тепер, коли „гаеймвер“ переміг „республіканський союз“ і ліквідував найбільш небезпечного ворога монархії — соціал-демократію — чи не побажають його провідники: князь Штаргемберг і майор Фей, сучасний віце-канцлер, скинути його та відновити монархію. А мабуть вже зговорилися чи зговорюються з Хитлером відносно переведення „аншлуссу“ — натурально „волею австрійського народу“. Ні то, ні друге не потерплять сусідні держави, а в першу чергу Італія і Мала Антанта. Таким чином розвиток подій в Австрії не лише може викликати поважний міжнародний конфлікт, але й привести до нової європейської війни.

Події у Франції не мають того міжнароднього політичного значіння, як австрійські, і цікаві для нас лише як приклад „хороби“ сучасного парламентаризму. Афера Стависького (між іншим походженням нашого укр. жида), до якої було заплутано багатько державних і громадських урядовців, послів і навіть міністрів, викликала не лише димісію двох урядів (Шотана й Делядьє), не дивлячися на висловлення їм парламентом довіри, але й поважні вуличні заворушення, що коштували кілька десятків забитих і кількох сотень ранених.

Цікаво відмітити при тому два характерних факти — а саме: демократи й радикаль-соціалісти, які завжди так горяче протестують проти терору в „недемократичних державах“ не за-застановилися ужити зброї проти „натовпу“, як на цей раз вони іменували „нарід“; по других — уряду Делядьє прийшлося уступити під впливом „недовірря“, висловленого народом — в той час, як парламент висловив йому повне